

saa mange Muligheder ogsaa for Danske, til et lukket Land, men mente, at man skulde medvirke til at lukke det op. Thi Forholdet havde, ikke mindst efter Forhandlingernes Afbrydelse i 1921, udviklet sig paa en saadan Maade, at Rusland for Danske i Virkeligheden var blevet et ganske lukket Land. Vi havde kun eet Eksempel paa, at der direkte mellem Danske og Russere var gjort noget af større Betydning, nemlig Store Nordiskes Virksomhed derovre. Hvad der i øvrigt var udført af Danske, var i alt væsentligt foregaaet under Maske, om jeg saa maa sige, paa en eller anden Maade gennem fremmede Firmaer. Da vi saa saaledes paa Sagen, var det ganske naturligt, at der ikke i mindste Maade kunde være Ønske om at slutte det, man kalder en politisk Overenskomst. Det var en Overenskomst af rent økonomisk Natur, vi tilsigtede. Men naar man overhovedet slutter en Overenskomst med et fremmed Land af den ene eller anden Art, saa ligger deri en Anerkendelse; det maatte der ogsaa ligge i, at vi sluttede Overenskomst med Rusland. Det er jo utvivlsomt, at naar man giver sig i Lag være sig med en Person eller en Stat, ligger deri en Anerkendelse. Denne Anerkendelse medførte saa i første Linie Oprettelsen af Delegationer, og det er min Overbevisning, at Oprettelsen af disse Delegationer har nok saa megen Betydning for Danske i Rusland som for Russere i Danmark. De Danske i Rusland maa have nogen, hvortil de kan støtte sig, nogen, som kan hjælpe dem og skaffe dem Underretning, naar de virkelig skal gøre Forsøget paa at optage Virksomheden derovre, og det er nødvendigt for os at have en saadan økonomisk Forpost.

Der har været talt meget om, at man ved at faa en Delegation fra Rusland til Danmark vilde aabne for en stærk kommunistisk politisk Propaganda her i Landet. Vi har ikke delt dette Syn. Ganske anderledes laa Forholdet for Aar tilbage, da man vilde begynde i Danmark, og da det første Tilbud kom fra Litvinov om at aabne en Slags Delegation i København. Paa det Tidspunkt var det øvrige Europa mere eller mindre lukket for Bolschevikkerne, og det vilde da have været en meget betænkelig Sag, om man skulde have taget Ansvaret for paa en vis Maade at være Indgangsporten til det øvrige Europa for Kommunismen. Nu har — det er en velkendt Sag — Rusland ikke alene *de jure* Anerkendelse fra sine Grænselande, nemlig Finland, de tre gamle Randstater, Polen

og Tyrkiet, men desuden ligger der udenom Rusland en Række Stater, som staar i *de facto* Forbindelse med det paa den ene eller den anden Maade. Endvidere har vor store sydlige Nabo, Tyskland, anerkendt Rusland *de jure*. Det, som Russerne maaske kunde nære Ønske om, nemlig at skaffe deres politiske Anskuelse Indpas i det øvrige Europa, har de saaledes rigelig Adgang til uden at behøve at bryde sig om København og har de i Aarevis haft rigelig Adgang til at arbejde paa.

Det næste Spørgsmaal, der trængte sig paa, da Tanken om at realisere Forbindelsen med Rusland kom frem, var at skabe en Traktat, en Overenskomst, der kunde give Erhvervene her i Landet saa gode Betingelser som muligt for at arbejde med Rusland, og det forekommer mig, at man med Bestemthed kan sige, at den Traktat, som i Dag ligger paa det høje Tings Bord, ikke i nogen Henseende staar tilbage for nogen af de Traktater, der er afsluttet med andre Magter, idet alle de Vilkaar, der er givet for de vigtigste Omraader af en Handelstraktat, med Hensyn til Handel, Samkvem, Erhvervsvirksomhed, Transit og Transport indenfor Rusland, ikke mindst altsaa for den danske Søfart, er af saa megen Værdi, at de maa siges fuldt ud at staa paa Højde med, hvad andre har opnaaet. Og med det Mestbejungstigesprincip, der er ført igennem, staar vi i hvert Tilfælde saaledes, at hvis nogen skulde have opnaaet noget bedre, end vi har opnaaet, tilfalder det *eo ipso* os gennem Mestbejungstigesprincipet. Selv lige overfor de *de jure* anerkendende Stater har vi Lov til at sige, at vi har faaet aabnet saadanne Muligheder gennem Traktaten, at der maa og kan findes Udveje til, hvis de *de jure* anerkendende Lande har opnaaet Ting, som vi endnu ikke har opnaaet, da at kunne følge dem ved at gøre de samme Indrømmelser, som fra deres Side gøres overfor Rusland.

Jeg mener saaledes, at Traktaten i det store og hele er saa fyldestgørende, som man i Øjeblikket kunde vente, og jeg tillader mig at anbefale den til det høje Tings Velvillie, særlig altsaa den dertil knyttede Resolution, som i Dag forebringes.

Hauch: Blandt de Aarsager, der griber forstyrrende ind i den normale Udvikling af Erhvervslivet efter Verdenskrigen, er det russiske Riges isolerede Stilling. Dette store Rige med de mange og rige Muligheder for Udvikling har været delvis lukket for Samhandel og Samkvem med